

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОНІТОРИНГ ЗЕМЕЛЬ І ЇХ ОХОРОНА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Агрономія

Спеціальність Н1 Агрономія

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та
ветеринарна медицина

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №2
від “23” вересня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Ерозія ґрунтів
Викладач	Турак Олег Юрійович
Контактний телефон	(0342)59-61-72
E-mail викладача	oleg.turak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Курс / семестр	3/6
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очно або дистанційно – через е-мейл та месенджер – щоденно у робочі години

2. Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Моніторинг земель і їх охорона» для підготовки фахівців ОР

«бакалавр» за спеціальністю «Агрономія» передбачає вивчення студентами актуальних питань щодо: критеріїв і нормативів для оцінки екологічного стану земельних ресурсів та виявлення кризових ситуацій; моніторингу земель кризового стану та земель з аномальними явищами.

Мета та цілі курсу:

Мета курсу: ознайомлення студентів з сучасним станом і проблемами моніторингу земель в Україні і за кордоном, видами моніторингу земель, його нормативною базою і функціонуванням; придбання необхідних теоретичних знань, методичних прийомів і практичних навиків за визначенням і розподілом негативних процесів, що роблять негативний вплив на якісний стан земельного фонду.

Завданням вивчення дисципліни є освоєння методики проведення робіт по своєчасному виявленню змін структури земельного фонду і стану видів земель, їх оцінці, прогнозу і виробленню рекомендацій по запобіганню і усуненню наслідків негативних процесів; інформаційному забезпеченню державного земельного кадастру, раціональному використанню землі, контролю за використанням і охороною земель.

Компетентності:

ІК Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ЗК7. Здатність застосовувати знання в практичній ситуації;

ЗК8. Навички здійснення безпечної діяльності;

ЗК9. Здатність до пошуку оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 10. Здатність працювати в команді;

ЗК 11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

СК1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів

аграрної науки СК5. Здатність оцінювати, інтерпретувати і синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані в галузях сільськогосподарського виробництва СК6. Здатність застосовувати

методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами в агрономії СК9. Здатність

управляти комплексними діями або проектами, за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах

Програмні результати навчання:

ПРН2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти

ПРН5. Проводити літературний пошук українською та іноземною мови та аналізувати і отриману інформацію

ПРН 6. Демонструвати знання і розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії

ПРН 9. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів і збереженням природного різноманіття

ПРН 10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи в галузі агрономії

ПРН 11 Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов

ПРН 16. Організувати результативні і безпечні умови роботи

5. Організація навчальної дисципліни

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість
Лекції	16
Практичні заняття	14

Самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр			Спеціальність	Курс/рік навчання
6			Н1 Агрономія	3
Нормативна/вибіркова				
Вибіркова				
Тематика навчальної дисципліни				
№	Тема	Результати навчання		Завдання
1.	Вступ. Сутність моніторингу земель.	Мета, завдання, функції та принципи здійснення моніторингу земель.		Тестування за темою. Виконання самостійної роботи.
2.	Державний контроль за використанням та охороною земель.	Державна політика управління у сфері раціонального використання та охорони земель. Загальнодержавна програма використання та охорони земель. Основні принципи здійснення державного контролю за використанням та охороною земель. Державне управління охорони довкілля;		Тестування за темою. Виконання самостійної роботи.
3.	Зміст і структура моніторингу земель.	Зміст моніторингу земель. Загальнодержавна програма використання та охорони земель. Ведення моніторингу земель. Управління моніторингу земель.		Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
4.	Моніторинг земель на різних ієрархічних рівнях.	Види моніторингу земель. Рівні організації та ведення моніторингу земель. Напрями моніторингу земель за антропогенними навантаженнями.		Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
5.	Земельний фонд України як об'єкт моніторингу земель.	Земельний фонд України. Багатоцільове використання земельних ресурсів. Земля, як головний засіб виробництва в сільському господарстві.		Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.

6.	Нормативи моніторингу оцінки ерозійної небезпеки.	Оцінка екологічного стану земельних ресурсів. Нормативи для оцінки ерозійної небезпеки. Експертна оцінка стану земельних ресурсів.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
7.	Моніторинг кризових ситуацій, щодо ґрунтів з надмірним розвитком ерозії.	Стан розвитку ерозійних процесів. Заходи поліпшення екологічної ситуації. Визначення типу кризової ситуації.	Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
8.	Екологічний моніторинг земель, щодо їх пестицидного та радіаційного забруднення.	Екологічний моніторинг земель, забруднених пестицидами. Техногенне забруднення ґрунтів. Визначення кількості шкідливих речовин у навколишньому середовищі.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
9.	Програми моніторингу, перспективи його розвитку.	Актуальні завдання розвитку моніторингу ґрунтів в Україні. Особливості моніторингу за кордоном. Технічне забезпечення наземних методів систематичного контролю. Дистанційні методи зонування. Дистанційний моніторинг.	Тестування за темою. Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.
10.	Охорона та раціональне використання земель.	Стан земельних ресурсів України та основні вимоги щодо їх охорони та раціонального використання. Завдання охорони земель та сучасні екологічні проблеми сучасного землекористування. Законодавство України у галузі охорони земель. Основні напрями охорони земель України.	Виконання практичних робіт. Виконання самостійної роботи.

Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінка знань здобувачів освіти здійснюється за 100 бальною шкалою. 50 балів ЗО отримує під час проведення практичних занять; 50 балів здобувач освіти отримує за складання заліку.
Вимоги до письмових робіт	Підсумкові письмові роботи виконуються у формі контрольної роботи. Контрольні роботи складаються з 5 завдань кожне з завдань оцінюється максимально 10 балами.
Практичні заняття	При оцінюванні практичних заняття враховується: рівень теоретичної підготовки та виконання завдань для СРС,

	розуміння мети та завдання роботи, самостійність та акуратність виконання і оформлення роботи, якість отриманих результатів, заповнення таблиць, виконання малюнків тощо, логічність та грамотність зроблених висновків.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок, які отримав ЗО. Здобувач освіти допускається до заліку за умови виконання усіх запланованих видів робіт та отримання 25 і більше балів (максимально – 50).
Підсумковий контроль	Форма контролю -залік.
7. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність	Політика дисципліни передбачає дотримання правил поведінки ЗО і викладачів, передбачених Кодексом честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Відвідування занять	ЗО зобов'язані відвідувати усі заняття (лекції та практичні), незалежно у якій формі вони проводяться (аудиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення до складання семестрового контролю. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються. У будь-якому випадку. ЗО зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх передбачених видів робіт.
8.Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Добряк Д.С., Канааш О.П., Розумний І.А. Класифікація та екологічнобезпечне використання сільськогосподарських земель. Наукова монографія. К.: Ін-ут Землеустрою УААН, 2001. 309 с. 2. Закон України “Про охорону земель” № 962–IV: Прийнятий 19 червня 2003 року // Офіц. Вісн.2003.№ 29.С. 1431. 3. Земельний кодекс України. Л.: НВФ„ Українські технології ”, 2001.80 с. 4. Земельні ресурси України / За ред. В.В. Медведєва, Т.М. Лактіонової. К.: Аграрна наука, 1998.150 с. 5. Клименко М.О., Прищєпа А.М., Вознюк Н.М. Моніторинг довкілля. Навчальний посібник. Рівне: УДУВГП, 2004. 232 с. 6. Ковальчук М.С. Моніторинг та охорона земель: курс лекцій. К. : Вид-во Нац. авіац. ун- ту «НАУ-друк», 2010. 76 с. 7. Козловський Б.І. Меліоративний стан осушуваних земель західних областей України. Л.: Євросвіт, 2005. 420 с. 8. Моніторинг довкілля. Навчально – методичний посібник / За ред.. С.Х Кубланова. К. Мінекобезпеки, 1998. 92 с. 9. Моніторинг земель кризового стану. Львів: ЛДАУ, 1996.40 с. 10. Охорона ґрунтів: Підручник / М.К. Шикіула, О.Ф.Гнатенко, Л.Р. Петренко, М.В. Капшик. 2-ге вид., випр. К.: Т-во Знання”, КОО, 2004. 398 с. 	

11. Пати́ка В.П., Тара́ріко О.Г. Агроекологічний моніторинг та паспортизація сільськогосподарських земель. К.: Фітосоціоцентр, 2002. 296 с.
12. Позняк С.П., Красєха Є.Н., Кіт М.Г. Картографування ґрунтового покриву. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 500 с.
13. Родючість ґрунтів: Моніторинг і управління / За ред. В.В. Медведєва. К.: Урожай, 1992. 246 с.
14. Сохнич А.Я. Моніторинг земель з аномальними явищами. Львів: ЛДАУ, 1997. 23 с.
15. Сохнич А.Я. Моніторинг земель. Львів: ЛДАУ, 1997. 131 с.
16. Сохнич А.Я., Гнаткович Д.І. Система моніторингу земель. Львів: ЛДАУ, 1996. 30 с.
17. Моніторинг земель в системі управління земельними ресурсами: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / А.Я. Сохнич, А.М. Шворак, Л.В. Кисіль. Використання, оцінка та впорядкування земель: Пр. / ЛДСГІ. Л., 2005. С. 41-47.

